

Route (2.204 km 15 days): border (Tajikistan) - Tashkent - Jizzax - Samarkand - Shahrissabz - Tashqorghon - Qarshi - Bukhara - Nukus - Moynaq (Aralsea) - Nukus - Urgench - Khiva - Shavat - border (Turkmenistan)

Woensdag 12 augustus 2015 (172 km) - Toeren tot Tashkent

Om te beginnen, moet er gedesinfecteerd worden. Oftewel, we betalen vijf US Dollar aan een man in een witte jas. Betrouwbaar toch? Geen vloeistof in de bak of niks afspuiten van de banden. Niks niet, nada... Komisch begin.

Het wordt een gezellige bedoening met de grensmannen. Alsof we een quiz spelen, diepen ze de namen van Nederlandse voetballers op. En voorzeggings mag niet. Afhankelijk van de leeftijd gaat het van de generatie Crujff naar Van Persie. Robben geniet grote bekendheid en bewondering. (Pssst... G wordt een enkele keer zelfs voor Robben aangezien! Second best, na Bruce Willis...) Maar gaan ze aan het werk, dan veranderen de heren in uiterst serieuze douaniers. We worden netjes van het ene naar het andere loket geloodst. De check van TOY is zoals we gewend zijn. Beetje graaien in het handschoenenkastje en in het middenconsole, een paar kastjes achterin open. Vragen naar wapens en drugs. Een klein lief hondje wordt door TOY gejaagd. Voor alle zekerheid. Nieuw is de consciëntieuze manier waarop onze stoelen onderzocht worden én het luchtfilter dat opengemaakt wordt!

Een uur na aankomst zijn onze papieren verrijkt met een Oezbeeks stempeltje of wat.

Vlotte weg door een vlakte met veel dorpen. Tashkent kondigt zich aan door toenemende nieuwbouw. Een groeiende stad van 1,8 miljoen inwoners vraagt de nodige ruimte. Brede wegen en boulevards, prima bruggen en fraaie bebouwing is de eerste indruk.

Navigeren naar restaurant Jumanji. Het naastgelegen Hotel Bek is onze bestemming. Aardige receptionist Jamoliddin geeft 20% korting. En er is die handige wisseltruc. Kamerprijzen worden in US Dollars gegeven, maar desgevraagd krijg je de Som-prijs via de officiële koers. Vervolgens wissel je op de zwarte markt en de kamer wordt de helft goedkoper. Jamoliddin verleent superservice. Hij doet een belronde voor de beste koers. We geven hem het geld en hij wisselt met "een mannetje" dat naar het hotel komt. Later brengt hij ons het enorme pakket Oezbeekse biljetten van duizend Som (1.000 Som = 25 Euro-cent).

Heerlijke ruime en hoge kamer. G is niet lekker, diarree. Doet een tukkie en eet rijst. Geen reactie van de Turkmeense Ambassade in Bishkek. Nog maar een mailtje gestuurd. (Hoogte 442 m)

Donderdag 13 en vrijdag 14 augustus 2015 - Visumduidelijkheid en Present-4-Dutchies

Bishkek zwijgt in alle talen. Dus nu ook een mail gestuurd naar de Ambassade in Tashkent. Verrassend. Een kwartier later is er antwoord. Geen probleem, melden ze, neem die andere grensovergang. Nu maar hopen dat de grensmannen deze visie delen.

En wie duiken op? Mette en Jasper! Ze hebben behoefte aan koelte en rust. Dus boeken ze ook een kamer. Dan krijgen we, de vier Dutchies, het avondeten aangeboden. Lekker Plov (nationaal rijstgerecht) met een heerlijke salade. Een "cadeautje", glimlacht Jamoliddin. G heeft nog steeds diarree. Zijn buik krampt, de mijne rommelt. Kennelijk toch iets meer meegenomen uit Tadjikistan dan mooie herinneringen, verhalen en foto's...

Vrijdag doen we onze eigen stadstoer. Taxi naar het centrum en wandelen. In twee mooie musea komen we meer aan de weet over de geschiedenis van Oezbekistan en de regio. Het gebied waar parlement en regering zetelen is groot en ruim. Moderne gebouwen, goudkleurige koepels en façades, beelden, fontein en parken. Op de brede groene avenues is rustig rijdend verkeer. Prima wandeltemperatuur. Mooie kennismaking met Oezbekistan.

Oezbekistan telt 29,5 miljoen inwoners en Nederland past er 11 keer in. Dit is het volgende Stan-land dat sinds de val van de Sovjet Unie de onafhankelijkheid koestert. Het kent een zowel rijk als woelig verleden. Eeuwenlang was dit gebied het drukke knooppunt op de karavaanroutes tussen China en Europa. De legendarische Zijderoute was niet alleen voor de (zijde-) handel van groot belang, maar ook voor de uitwisseling van cultuur en wetenschap. In Oezbekistan is de zgn. "Gouden Route" te vinden. De Koninklijke Weg (Sjah Rah) verbond Samarkand met Bukhara. Dit was de drukste karavaanroute in de geschiedenis. Karavanen van soms meer dan 3.000 kamelen legden de 250 kilometer af in een week. (bron: oezbekistan.nl)

Het land is een Presidentiële Republiek en de president, Samirov, regeert met harde hand sinds 1989. Er is een parlement en er zijn verkiezingen, die steevast door Samirov gewonnen worden. Een land ook, dat probeert van een landbouw-economie over te schakelen naar een economie gebaseerd op het delven van grondstoffen waaraan de bodem rijk is.

Er heerst een woestijn-landklimaat en in het oosten bevindt zich de vruchtbare Fergana-vallei. De Amu Darja is de belangrijkste rivier. Door grootschalige irrigatieprojecten, met name voor de katoenteelt (begonnen in de Sovjettijd), stroomt er steeds minder water in de Aralzee. In 2010 had het Aralmeer nog slechts eentiende over van het watervolume van voor 1960. Een bloeiende visserij-industrie verdween in één generatie. Wat restte, was een sociaal en ecologisch drama. Werkeloosheid en een verzilte woestijn vergiftigd door pesticiden. Verder terug in de tijd werd het gebied met regelmaat veroverd door diverse grootmachten. Waaronder de Mongoolse Dzjengis Kahn in de 13e eeuw. Zo'n 150 jaar later was het Amir Timoer die op een bloedige manier van Oezbekistan een grootmacht maakte. Vanaf de onafhankelijkheid is hij van stal gehaald als de grondlegger van de natie.

Ook de taxichauffeur wil indruk maken en noemt Nederlandse voetballers van de Cruyff-generatie. De man is op leeftijd (!). Ook de Nederlandse voetbalclubs kent hij. Waaronder "Ajakkus" uit Amsterdam. Weer wat geleerd!

Zaterdag 15 augustus 2015 (220 km) - Toch een mooi Bivak

Watertanks gevuld. Langzamerhand hebben we de buik vol van het wel erg trage internet. De ochtenduren tikken weg met allerlei. Vroege lunch met Mette en Jasper bij Jumanji. Weer (voorlopig?) afscheid.

De missie voor betere tussenbak-olie loopt op niets uit. In zuidwestelijke richting de M39 op. Het is een redelijke vierbaansweg door vlak landbouwland. Nog steeds zijn er overal meloenen in de aanbieding. Verder is het voornamelijk saai. Muziek aan. Zo tikt de tijd iets sneller weg. Even voorbij Jizzax duiken we een stofpaadje op dat de gele droge heuvels inslingert. Dit zijn de uitlopers van de Zerashan bergketen in Tadjikistan.

Half zes is het en daar staan we dan. Mooi uitzicht, TOYse schaduw en een briesje. Als de zon onder gaat en de afkoeling inzet, hevelen we de diesel van de jerrycan op het dak in de TOY-tank. Gastankstations zijn er volop, diesel en benzine moet je weten te vinden. Heerlijke koele sterrenhemelavond. (Hoogte 531 m)

Zondag 16 augustus 2015 (104 km) - Samarkand, Timoer's Stad

Meloenontbijt en heerlijk getutteld. De zwakke broeder onder de banden vraagt weer aandacht. Nog een prop bij het oude lek gestopt. Het staaldraad begint in zicht te komen en daarmee ook het einde van de ouwe trouwe band.

Half elf rijden we de berg op om uit te zoeken wat die mensen daar aan het doen zijn. Ze mijnen in een open groeve. Naar wat? Het wordt niet duidelijk.

Terug op het asfalt is het snel afgelopen met de heuvels en is er weer vlakte met landbouw. Maar gelukkig nadert Samarkand, een belangrijke en legendarische stad aan de Zijderoute. Het is rond de middag en onze speurtocht naar een hotel levert een heerlijke stadsrit op. Scharrelen door de smalle straatjes met lemen huisjes in het oude centrum. Afvoergoten in het midden en hier en daar stalen "bruggetjes" met scherpe kantjes. Met wat manoeuvreerwerk en stuurmanskunst komen we er heelbands doorheen.

Tegen de tijd dat we ingecheckt zijn in het keurige, tikkie saaie, Dyora Hotel, hebben we een aardig beeld van de stad en de imposante bouwwerken.

Eind 14e, begin 15e eeuw werden ze in opdracht van Emir Timoer Lenk (Timoer de Manke, Timurlane, Tamerlane) gebouwd, helemaal bekostigd van oorlogsbuit. Ook de vakmensen nam hij mee uit de steden en koninkrijken die hij overwon.

Timoer Lenk (1336 - 1405). We kunnen niet om hem heen. Standbeelden laten een redelijk knappe man zien die ogenschijnlijk vredig de wereld inkijkt. Inmiddels weten we beter. Dzjengis Khan was zijn grote voorbeeld.

Men schat dat zijn meedogenloze acties gedurende 35 jaar tot 17 miljoen doden hebben geleid. Zo liet hij binnen één uur 10.000 Hindoe's onthoofden tijdens de plundering van Delhi; in Isfahan (Perzië) vermoordde hij 200.000 mensen na hun protest tegen hoge belasting; in India joeg hij kamelen met brandend hooi af op de oorlogs-olifanten met vergif op hun tanden Hij versloeg Tokhtamysh, Khan van de Gouden Horde en veroverde o.a. Perzië, India, Armenië, Georgië, Syrië, Bagdad en Ankara.

In 1405 stierf hij terwijl hij nog maar net op weg was voor zijn grootste veroveringstocht naar Ming China. Hij wordt gezien als een intelligent en geniaal militair strateeg, die zijn legerleiders liet delen in de oorlogsbuit. (bron: Wikipedia)

Het is bloedheet. Als lunch laten we een hamburger bezorgen. Laat in de middag wandelen we naar het Registan ("zanderige plaats"). Een prachtig plein, het mooiste van de wereld volgens sommigen. Het is rondom afgezet. Podia worden opgebouwd, licht- en geluid geïnstalleerd. Eind augustus begint het tweejaarlijks muziekfestival. De voorbereidingen zijn in volle gang.

Tussendoor repeteren dansgroepen.

Voor het avondeten laten we ons met een taxi (één euro) naar "Samarkand" (het beste restaurant van de stad volgens de receptionist) brengen. Het eten is goed, de ambiance lawaaiiger. (Hoogte 703 m)

Maandag 17 augustus 2015 (172 km) - Buikloop en Bibi Khanum

Allebei last van buikloop. De hamburger is de boosdoener, vermoeden we. Vroeg aan de wandel. Rondom de muren van het Registan klinkt muziek. Een betoverende vrouwenstem zingt.

Er wordt gerepeteerd. Het plein is gesloten voor het publiek tot half twaalf. We genieten een tijd van de muziek. Het festival zelf maken we niet mee, maar dit is een goed alternatiefje.

Over een brede beboomde boulevard met moderne winkels wandelen we naar de Bibi Khanum Moskee en Mausoleum.

Prachtig complex met een giga toegangspoort en drie moskeeën. Timoer liet die bouwen voor zijn "chief wife" Saray Mulk Khanum. Prachtige koepels bekleed met veelkleurige maar vooral blauw geglazuurde tegeltjes. Ook de muren zijn gedecoreerd met schitterende figuratieve patronen. Het is heerlijk toeven op de binnenplaats.

De diarree speelt ons dusdanig parten dat we terug gaan naar het hotel. We nemen rust en koelte en een TOY-lunchje op de binnenplaats. Eind van de middag zijn we weer in redelijke doen. Taxi naar restaurant Platan. Heerlijke tent. Het terras wordt gekoeld door water dat langs dunne draadjes valt. Geweldige bediening en super eten. Taxi terug en onze ingewanden hebben deze excursie heel goed doorstaan.

(Hoogte 1.885 m)

Dinsdag 18 augustus 2015 - Aan Alles komt een Eind, zelfs aan Timoer

Lopend op weg naar het Gur-i-Mir, het mausoleum van Timoer. De Emir had dit mausoleum laten bouwen voor zijn kleinzoon die hij tot opvolger had benoemd. Maar het werd ook zijn laatste rustplaats.

De grote toegangspoort, het mausoleum, de minaretten, overal zijn de kunstige patronen in geglaazuurde tegeltjes en mozaïeken. Blauw is de dominante kleur samen met de zandkleurige stenen. Binnen is het in minuscuul herhalende patronen geschilderd. De overmaat aan goudkleuren geeft een zachte glans aan de ruimte. De kleinste, zwarte, tombe is van Timoer. Toch een heel bescheiden eindje zo...

Via een verkoelende cola-stop is het dan eindelijk zover. We kunnen het Registan op. Samen met veel andere mensen natuurlijk. Midden op de dag is het en dus heet (tussen de 35 en 40 graden).

Zo! en dan is daar dat schitterende plein. Nu vol met podia, fake-vleugels en apparatuur. Grote delen van het plein zijn bovendien afgezet. Naast alle festivalvoorbereidingen wordt er ook gerestaureerd.

Door alles heen blijft de schitter van deze bouwwerken zichtbaar. Poorten, koepels, minaretten, de binnentuinen bij de madrassa's... Tja, wat kunnen we ervan zeggen. De foto's zullen het voor ons moeten doen. En zelfs die kunnen dat nauwelijks. Prachtig.

Na uren lopen in de hitte raken we aardig uitgeteld. Taxi naar een van de andere toprestaurants. Daar is een meer lokale sfeer. Zelfs zo, dat een feestvierende familie de muziek keihard zet en gaat dansen. 's Lands wijs, 's lands eer.

Koele kameruurtjes met tukkie en zwemmen, schrijven, lezen tot Platan-tijd! Yes, weer helmaal goed.

Taxi terug. Bij het Registan stappen we uit. De licht-, beweeg- en dansrepetities zijn gaande. Het complex wordt prachtig aangelicht. Door het park wandelen we terug. Langs fonteinen die dansen in wisselende kleuren tot waar een bruiloft gevierd wordt. Zo, de spieren zijn weer op orde. Genoeg gewandeld. Morgen weer rijden. (Hoogte 228 m)

Woensdag 19 augustus 2015 (172 km) - Op Zoek naar Dino

Vertrek zoals dat gaat. Boodschappen eerst dus. Hier is een overvloed aan supermarkets. We treffen er een, die goed gesorteerd is en leuk personeel heeft. De boodschappen worden zelfs naar TOY gedragen.

Stad uit en nog even een echte R.K. Kerk meegepikt. Niet mooi, maar hier wel bijzonder. Over slechte wegen door dopjes rijden we naar de M39. Daar is de weg weer strak en glad. De route wordt leuker en klimt naar de Takhtakarachapas (1.662 m). Van de weg af langs een gravelpaadje vinden we een mooie lunchplek. Beetje schaduw van een boom en heerlijk uitzicht op roze rotsen. Het is hier dat we, zoals later blijkt, een mes na dertien jaar trouwe dienst in het zand achterlaten...

Op het heetst van de dag zijn we in Shahrissabz, het geboortedorp van Timoer. Over een uitgestrekt complex dat volop in aanleg is wandelen we naar de ruïnes van Timoer's zomerpaleis. Rondom is de bouw van een giga-woonwijk gaande. Overal wordt gewerkt. Mannen bestraten voetpaden, vrouwen trekken onkruidjes in de gazons, metselaars bouwen aan een moskee en tegeltjeszetters maken kunstige mozaïekpatronen. Koepels wachten op voltooiing.

Recht voor de resten van het zomerpaleis waakt de Emir. Een enorm beeld kijkt in alle rust uit over al die nijvere vaklieden. Tjonge. Als we ons tot bij de muren gewerkt hebben, komt een vrouw op ons af. "Ticket?". Waarvoor willen we weten. Om nog een paar meter tussen stratenmakers door tot bij de hoge poorttoegang te kunnen komen? Nee, dus. Pffft, blij als we terug zijn in TOY. De temperatuur is in de brandende zon tot 42 graden opgelopen.

Tijd voor de dinosaurus. Ergens in de bergen is de versteende pootafdruk van een Dino te vinden. Tien kilometer verderop is de veronderstelde afslag. Alleen op de Reise Know How kaart is een duidelijke weg te zien. Mien weet van niets. Met vragen en Google Maps op de iBet raken we op koers.

De asfaltweg is een gravelweg geworden en aan het eind van de vallei is het een stoffig pad dat de berg op zigzagt. Vóór ons sukkelt een oude vrachtwagen met een bak vol mannen. Gelukkig gaat ie even aan de kant waar wat ruimte is. En maar goed ook. Het is me een stofbende. Achter TOY is een enorme stofwolk als we in de lage gearing naar boven klimmen. En daar is die bergwei (1.885 m hoogte) met heig maar prachtig uitzicht over de vallei. Bivak!

Het is donker inmiddels. Een vrachtwagentje is naar boven gehobbeld. De mannen komen ons even bekijken. Jawel, dat dorp Tashqorghan ligt daar boven en daar is ook die dinosaurus pootafdruk. Maar verder dan het dorp kunnen we niet. Weg dicht of weg of kapot. Hoe dan ook, in een boog terug naar de hoofdweg zit er niet in.

Na een lekkere ui-aardappel-wortel-vlees-maaltijd en een mooie zonsondergang genieten we een heerlijke avond met een heldere sterrenhemel waarin de enorme steelpan opvalt. (Hoogte 1.885 m)

Donderdag 20 augustus 2015 (363 km) - Een Platte, Napoleon, Dag Dino en Hallo Bukhara

Ontbijtbezoek. Twee militairen komen een handje geven. Het lijkt een burenbetoeekje. Maar toch willen ze onze paspoorten inzien. Check route en check Dino. Voorzover we de druk Russisch pratende hoogste in rang begrippen, is alles okee.

Het pad klimt steil verder. Prachtige uitzichten op de vallei. Daar slingert de groenstrook met de rivier mee door het verder gele heuvelland. De pas van 2.735 meter is ruig. Vlak erna daalt een pad de helling af richting kloof waar we een dorpje zien liggen. Dat moet Tashqorghan zijn! Erbarmelijk slecht is het pad. Scherpe haarspelden, uitgespoeld en stenig. We zijn blij met lage gearing en difflock. Daar is het afgelegen ienienie dorpje. Prachtige lemen huisjes en schuurtjes. Op het dak ligt hooi opgetast en op de wanden zitten strontplaggen geplakt om te drogen.

Een handjevol mensen woont hier. We vormen even een bijzondere bezienswaardigheid. En helemaal als die ene band nu gewoon helemaal plat is. Het oude lek? Nee dus. Een scherpe steen heeft de versleten zijwand doorboord. Wiel wisselen. Mannen helpen het wiel van het dak af. We delen ballonnen, kleurpotloden, baby-rompertjes, pennen en hotel tandenborstels uit. Cadeautjes die hier helemaal op zijn plaats zijn. Een klein jochie met snottebellen is verrukt van de kleurpotloden. Iemand wil ze bekijken. Maar niemand mag zijn schat zelfs maar aanraken. En wij krijgen kefir, yoghurtkaasjes en nog meer kefir in een emmer zelfs. Die emmer, de thee en logeerpartijen slaan we af.

Uitgezwaaid nemen we de weg naar boven. Want dit is niet het goede dorp, weten we nu. Veel verder moeten we, over die berg en daarachter ergens. Koffie. Na een kleine vlakte klimmen en kronkelen we langs een bergwand omhoog. Stoffig, heel stoffig is het. Het brengt ons aan de rand van een prachtige kloof. Adembenemend. Lunch met uitzicht op de grillige kloofwand. Afdaling naar een vallei waar we een paar gebouwtjes zagen.

Vanuit de verte naderen twee ruiters. Dichterbij stelt een vervaarlijk uitziende militair, behangen met alles wat des militaire is, zich midden op het pad op. Net Napoleon, grinnikt G. Napoleon gebaart. Achteruit? Aan de kant? Uitstappen? Nog voordat we uitgestapt zijn, zwiept Nappie zijn kalash voor zich in de aanslag. Zijn hullepie, een jonge vent, staat een paar meter achter hem. En óf hij zijn superieur rugdekking geeft. Hoewel... zijn blik is meer verbaasd dan vervaarlijk.

Een lange en ingewikkelde communicatie een beetje korter makend: Ja dit is Tashqorghan en ja die dino-pootafdruk is daar achter. En nee, we mogen niet verder. Dit is militair gebied. Zodoende! Pffft. G probeert en probeert. Een dag gereden, bla, bla, bla... Onze stoere Napoleon is ontdood nu we ongevaarlijke lieden blijken. Hij zou ons wel willen tegemoetkomen. Maar ja, daar is Hogerhand. Die laat zich horen via de walkietalkie en beveelt anders. We gaan de versteende pootafdruk van Dino niet zien en beleven wéér "een rondje dat niet door ging"!

Gelukkig is de weg terug weer mooi. In het dal gaat het pad via alle tussenstadia over naar goed asfalt. Om vier uur zijn we, een avontuur rijker, terug bij de M39. We trekken door saai, eigenlijk lelijk, landschap. Vlak, saaie huizen, rommeling, akkers. Helemaal blij zijn we als er een stukje woestijn opduikt. Het wegdek wisselt van redelijk tot heel veel slijtagehobbels en vooral heel veel spoorvorming. De temperatuur loopt op tot boven de veertig graden. Goed toeven in de airco dus.

Het stopbord voor een spoorovergang zien we op het nippertje. Een auto zit te dicht achter ons om te stoppen. En laat dat nu een politieauto zijn, Tuurlijk begrijpt G totaal niet wat hij fout deed. De agent maakt een lelijke botsing met de trein knap aanschouwelijk. Veel gebaren en veel boem-boem-boem. Als vrienden nemen we afscheid. Bij districtsgrenzen zijn er overdekte controleposten. Ook hier stopt een agent ons en komt even babbelen. Beetje afleiding. Want veel valt er niet te controleren. De weg is, buiten de bebouwde kom nagenoeg leeg. We overwegen een bivak in de halfwoestijn. Te heet, te stoffig, doorrijden dus. Om acht uur zitten we in Bukhara genietend aan een koud biertje bij "Bella Italia". Lekker pizzaatje en pasta.

Bukhara is met haar 2.500 jaar een van de oudste steden in Centraal Azië. En weer een van die plaatsen aan de Zijderoute met een bewogen bestaan. Ze kende een bloeitijd (in handel en wetenschap) in de 9e en 10e eeuw in het Perzische Rijk, werd met de grond gelijk gemaakt door Dzejngis Kahn (13e eeuw) en prachtig opgebouwd in de tijd van Timoer (14e/15e eeuw). Ooit telde het stadje 250 madrassa's (koranscholen), 200 minaretten en 'n moskee "voor iedere dag" (bron: Insight Guide, the Silk Road)

In het centrum parkeren we. En jawel, daar zijn ze weer. Op een bewaakte parkeerplaats staat de camper van J&M. We doen, net als in Samarkand, een "betrapt"-briefje achter de ruitenwisser.

Heerlijk is het om in de avondkoelte rond te wandelen in het oude centrum. Het concentreert zich rondom de vierkante vijver die ooit, samen met honderden andere reservoirs, de watervoorraad van de stad vormde. Gezellig is het er. Ontspannen mensen, muziekje. Een gordijn van fonteintjes langs de kant van het bassin biedt verkoeling aan de terrassen, waar mensen eten. Schitterend zijn de oude knoestige moerbeibomen. Honderden jaren al zien zij het menselijke gedoetje aan.

Dan op zoek naar een bivakplek. Die vinden we bij een park naast het stadion. Het is er donker en stil. Wat een bijzondere Dino-dag was dit. We wassen het stof-van-de-dag van ons af en half twaalf wordt het stil in huize TOY. (Hoogte 228 m)

Vrijdag 21 augustus 2015 (20 km) - Een Bukhara-Kadootje voor Jarige IZA

Zo, dat was een heerlijke nacht. Mensen wandelen en fietsen voorbij. Niemand stoort ons. In het centrum ontbijten we heel behoorlijk bij Segafredo. Met hele goeie koffie natuurlijk.

In het Devon Begi (Heritage) Hotel voelen we ons meteen thuis. Zoals alle hotels is ook dit helemaal in stijl van oud-Bukhara gebouwd. Aardige receptioniste, grote kamer met alles wat we belangrijk vinden. Douchen en onszelf updaten op het internet. Lunchen aan de vijver en stadswandelen.

Na de middag gaat G met iemand op stap om geld te wisselen en 160 liter goede (lees: zo goed mogelijke) diesel te scoren. (Toel.: In Oezbekistan rijdt men op gas, zo heeft de overheid bepaald. Het komt hier uit de bodem. Diesel is verkrijgbaar op de zwarte markt en van slechte kwaliteit.)

Eind van de middag gaan we weer aan de wandel. Prachtig en sfeervol stadje met mooie zandkleurige gebouwen. Moskeeën, een fort, madrassa's, bazaars, handelspoorten. De Grote Minaret van de Kalon is oud (uit 1127). Met haar 48 meter schijnt deze toren indertijd het hoogste gebouw ter wereld geweest te zijn. Ze heeft de verwoesting van Bukhara door Dsjengis Kahn overleefd. Dat overleven kan niet gezegd worden van de schavuiten die, verpakt in een zak, naar beneden werden gegooid. Prachtig kunstig metselwerk.

Veel wordt en is gerestaureerd. Soms niet op de beste manier. De oorspronkelijke bestemmingen hebben plaats gemaakt voor toeristische handel. Want toeristisch is het in Bukhara. Overall zijn winkeltjes, galeries en kraampjes. Doorlopend worden we aangeklampt in het Engels, Italiaans, Frans, Duits... De dames zijn knap vasthoudend. En we vinden wat we zoeken voor Iza...

Naar het vijverterras lopend duikt Jasper op. Met ons vieren praten we de missende dagen bij. Eten op het vijverterras. Naast ons zijn twee NL-jongemannen die mee doen aan de Mongol Rally (die tegenwoordig eindigt in Ulan Ude/Rusland).

Om half negen bellen we Ies, Ook nu wil de Skype-verbinding niet lukken. Dan maar even (dure) gsm-minuutjes. Heerlijk! Om negen uur heeft G een bandenwisselaafspraak. Daarna liggen de versleten drie op het dak en met de vier beste banden moet TOY op haar sloffen Utrecht kunnen halen. (Hoogte 257 m)

Zaterdag 22 augustus 2015 - Jovita's Birth- en Bukhara-Day

Ochtendexploring van het mooie stadje. De temperatuur is heel redelijk, het waait en de meeste toeristen houden zich nog schuil in een van de vele hotels.

Het twaalfde-eeuwse Magok-i-Attari moskeetje steelt ons hart door het bijzondere geometrische metselwerk van het toegangsportaal. Het is een van de oudste religieuze gebouwen in de stad. Door kleine straatjes met oude huisjes wandelen we naar de Chor Minor, een kleine moskee met vier minaretten. Gerestaureerd onder auspiciën van Unesco en jonger dan we dachten. Even oud als ons eigen huis om precies te zijn (begin 1800).

Lunch in het Theatre Restaurant en koele-kamer-klussen. Om zeven uur eten met J&M op een dakterras in de afkoelende avond met hartverwarmende gesprekken.

Zondag 23 augustus 2015 (652 km) - Van Ark naar Aral

Half tien vertrekken we naar de Ark. Nog maar dertig procent is er over van het fort, waarvan de oorsprong zo'n 2.000 jaar oud is. Vaak verwoest en weer opgebouwd. De laatste aanval kreeg het te verduren in de twintiger jaren toen het Rode Leger het fort bombardeerde.

Een groot talud leidt naar het 18e eeuwse poortgebouw, vanwaar de Emir uitkeek over het plein waar executies werden uitgevoerd. Er tegenover ligt de oude Bolo Hauz Moskee met een indrukwekkend hoog portaal. Prachtig zijn de elegante houten pilaren en plafond dat restauratie behoeft.

Dan gaan we westwaarts over de A380. Eerst zijn er akkers en als die verdwijnen is er groen. Een soort van groen. Graspollen en iele struikjes. De zandbodem wordt steeds meer zichtbaar. We zijn in de savannen, steppen dan wel halfwoestijn. Als dat groen verder krimpt mogen we spreken van woestijn, We worden er blij van, terwijl we voortdenderen.

Op weg naar Khiva zijn we. Waren we. Want het plan wijzigt halverwege. We willen toch nog even naar naar de verdwenen Aralzee. En dat ligt zo'n 350 kilometer verder. Maar de weg is goed, ondanks de spoorvorming. Ons maakt het niet uit en TOY al helemaal niet. Soms even afremmen bij de stopborden. Of gas terugnemen als tegenliggers knippen ten teken van een snelheidscontrole. En soms moeten we inhouden bij plekken waar men aan de weg werkt. Want ook hier is grootschalige wegaanleg gaande.

We passeren Nukus, de provinciehoofdstad van het autonome Karakalpakstan Respublikasi. Ruim twee uur later zitten we op de weg maar Moynaq. Rond zonsondergang staan we achter een rijtje bomen op een korenstoppelveld. Door de harde wind voelt het veel kouder dan de 21 graden die TOY meet. Het duurt even, maar dan eten we lekker van de laatste versdingen. Mét een wijntje. Om half elf kruipen we onder het dons. Heerlijk! (Hoogte 54 m)

Maandag 24 augustus 2015 (514 km) - Aral-Ochtend, M238-Middag en Khiva-Avond

Na een zonnig TOY-ontbijt racen we de laatste kleine 90 kilometer naar Moynaq, het dorp dat midden vorige eeuw nog een welvarend vissersdorp was. Nu ligt het in de woestijn. Het ziet er zonnig en vriendelijk uit in dit plaatsje dat een ecologische drama heeft mee moeten maken. Wit gekalkte muurtjes en blauwe kozijnen van de kleine lage huizen. Afgewisseld met een trits sovjet-blokkendozen zonder de gebruikelijke grijze somberheid en opgevrolijkt met kleurige figuurtjes. Dat we het hier niet over een welvarend dorp hebben, is vooral te zien aan achterstallig onderhoud van de weg, de overheidsgebouwen. en het wagenpark. Hele oude Lada's sjokken er rond en motoren met zijspan, waarin van alles en nog wat wordt vervoerd.

We rijden door het dorp, naar waar ooit een kade en haven waren. Vanaf boven kijk je uit over een eindeloze vlakte die de bodem van het Aralmeer was. In de woestijn, de Aralkum (zand van de Aral) liggen een tiental roestige wrakken van vissersschepen. Ze zijn achtergebleven toen het water zich terugtrok.

In welgeteld één generatie raakte de Aralzee de helft van zijn oppervlakte en 75% van zijn volume kwijt. "Doodgebloed door de Sovjet's obsessie van een katoen-monocultuur." (Insight Guide, the Silk Road).

Naast het monument doen we ons bakkie in gezelschap van een leuke dorpsjochies. Superblij zijn ze met pennen uit "Golland". We rijden het weggetje verder af om nog een stukje zand te rijden.

Bij 't museum in het dorp, een ietwat verlopen gebouw, is het stil. Gelukkig treffen we iemand en de opgeroepen dame opent voor ons de expositieruimte en start de film. Leuk om de beelden van de gloriejeden van de maritieme industrie te zien. Dan dringt het pas goed tot je door wat hier verloren is gegaan.

De film komt gelig met witte bewegende schichten aan z'n end. Symbool voor dit dorp? In de oude zaal zijn vissersspullen, opgezette dieren en veel schilderijen van schepen in woeste golven tentoongesteld.

Tevreden vangen we de terugrit aan. Rond de middag zijn we weer op de M380. Snelle lunch in de hitte en het stof. We rijden ook nog even naar "onze" oorspronkelijk geplande Turkmeense grenspost. De zwaar bewapende militair lacht zijn gouden tanden bloot. De communicatie reikt niet verder dan gekruiste armen voor de borst en "Bukhara". Samen met de bouwput die daar is, is de boodschap duidelijk genoeg.

Terug op koers, de Amu Darya over, door de woestijn, via een goed-functionerend tankstation (100 liter diesel voor een hele zachte prijs) en Urgench arriveren we om zes uur in Khiva. Het Asia Khiva hotel is helemaal goed op de internetverbinding na. Het buffet is uitstekend. (Hoogte 88 m)

Dinsdag 25 en woensdag 26 augustus 2015 - Khiva

Op dinsdag sluiten we onszelf op. Door niets laten we ons afleiden. Begin van de avond kuieren we door het prachtige terracotta kleurige Ichan Kala, dat in de 17e eeuw binnen de muren ontstond. Prachtig. Het is gezellig en goed eten in het buitenrestaurant van hotel Kheivak. In het pikkedonker valt het niet mee om de weg terug te vinden.

G sluit zijn tweede smeeroliedaal. Het hotel herbergt weer 'n olie-man. Deze keer is het een Duitssprekende Oezbeek die Castrol vertegenwoordigt. De deal gaat uiteindelijk niet door. In Ashgabat zouden betere diesel én goedkopere smeerolie te krijgen zijn.

Het afwikkelen van de update gaat moeizaam. Zwak signaal, de verbinding is er en is er niet. Daardoor verdwijnt ook nog het grootste deel van de tekst met foto's, die al geupload was...

Maar tussendoor genieten we stadswandelend van het oude stadje. Het is lang onaangetast kunnen blijven vanwege de afgelegen ligging. Het is heerlijk woestijns. Zeker het deel aan de kant van ons hotel dat op de zandkleurige stadsmuur uitkijkt. Jammer alleen, dat er zo'n lelijke gaspijp voorlangs loopt...

Door "onze" poort naar de bezienswaardigheden lopend, passeren we de wijk waar mensen wonen en kinderen spelen. Families zitten op een kleedje bij elkaar en rijgen kettingen of borduren.

En er wordt hout gesneden, een heel oud ambacht. De huizen heeft muren die zijn aangesmeerd met leem vermengd met stro. De aarden straatjes lopen in het midden af naar een gootje. 's Avonds sprenkelen de mensen water tegen het stof.

We zijn onder de indruk van de Juma moskee uit 1788. Het is een grote open ruimte met 213 pilaren met prachtig houtsnijwerk. De hoge minaret is ook weer een staaltje van ingenieus metselwerk. Het oude fort kijkt niet meer uit over de eindeloze woestijn, maar op hedendaagse huizen en een parkeerplaats vol auto's en bussen. De zandkleurige muren met ronde uitkijktorens zijn geweldig.

Gelukkig is Khiva (nog) niet overstroomd door toeristen. Kleine groepjes, vooral Italianen en Fransen, wandelen rond met hun gids. Des te meer valt de groep Nederlanders op. Met Sawadee zijn ze drie dagen onderweg vanuit Ashgabat en gaan door naar Peking. Eind september thuis.

Donderdag 27 augustus 2015 (60 km) - De Grens

Jerrycan diesel weer overgeheveld in de TOY-tank. Inpakken en boodschappen op de gezellige markt net buiten de stadsmuren en in een supermarkt waar de stroom is uitgevallen. Richting Shavat en vandaar afslaan door een landbouwvlakte naar de grens.

Het is tegen twaalfen dus doen we een bermlunch. En maar goed ook, want het grensgebeuren gaat veel tijd in beslag nemen.

De Oezbeekse post is uitstekend geoutilleerd. Puike gebouwen en (veel!) grensmensen keurig in uniform. Het gaat vlot tot TOY aan de beurt is. Verzekeringspapieren? Die vraag hadden we verwacht natuurlijk. Op basis van verslagen van andere reizigers, denken we weg te komen met allerlei bla-bla-papperassen, zoals de internationale ziektekostenverzekering, het carnet...

Maar onze vlieger gaat niet op.

Veel heen en weer uitleg, raadplegingen links en rechts, bellen met de baas... Niets helpt.

Want kijk, laat de correcte douanier zien, dit Oezbeekse verzekeringspapiertje móet hij hebben om ons door te laten. En dát hebben we niet!

Een verzekeringsman is gebeld en die komt, om het alsnog te regelen. We schieten in de lach.

Nu? Nu we het land uit gaan? Hij vindt het ook komisch. Maar ja, regels zijn regels.

We installeren ons in de schaduw van een overkapt deel en wachten. Vijf kwartier later is de man er en kan het invullen, uitrekenen tot op de cent nauwkeurig, ondertekenen en betalen plaatsvinden.

Om vier uur is het zover. Voor welgeteld tien euro (een jaar geldig!) rijden we netjes verzekerd de laatste tien Oezbeekse meters naar het hek, dat de grens met Turkmenistan markeert.

Zo!

Nawoord Oezbekistan

Na de berglanden was Oezbekistan de overstap naar vlak woestijnland. We troffen het. In augustus begint de zomer af te lopen. Hoewel het nog altijd heet kan zijn, zijn de avonden een stuk koeler. En heet is nog altijd niet zo heet als het in juni en juli kan zijn, zo lieten we ons vertellen. De paar bivakken die we hadden waren daardoor heerlijk.

Ook wij-zelf moesten een grens over. Na de grote hoogtepunten in de voorgaande landen, liepen we leeg als een ballon. Het deed ons om in Tashkent wat tijd te nemen om bij te komen en over te schakelen. Zo konden we weer open staan voor nieuwe ervaringen en ervan genieten.

In de eerste plaats natuurlijk van Samarkand, Bukhara en Khiva, de Gouden Drie, the Big Three! Deze steden hebben ieder een heel eigen charme. Imponerend Samarkand, zachtvaardig en klein Khiva met Bukhara daar precies tussen in. Een prachtige schakering van blauwe koepels en terracotta. De Dino-uitstap bracht ons in adembenemend berglandschap en de Aral-uitstap naar het indrukwekkende verhaal van menselijke missers.

Van het begin tot het einde van de trip door Oezbekistan kwamen we ze tegen. De nieuwbouwwijken op het platteland. Overal precies dezelfde rijtjeshuizen. Over honderden kilometers verspreid en exact hetzelfde. Wat we niet meer zagen, waren Toyota's. En dat was zeker wennen. Vooral voor G.

Oezbeeks geld! Een briefje van 1.000 Som is 0,25 Euro waard. Bij de eerste wissel kregen we het hele bedrag in duizendjes. Kwartjes dus en dat is een enorme berg papiergeld. In restaurants, hotels, overal waar je hogere bedragen afrekent, tel je je suf. Het is komisch om te zien, hoe de mensen met grote tassen of plastic zakken als portemonnee rondlopen.

Naast Mette en Jasper kwamen we nog meer aardige, lieve en hulpvaardige mensen tegen.

Oezbekistan vormt het kruispunt Oost en West routes. Het bracht ons verder op de Zijderoute, die we al gaan, sinds we in China van het Tibetaanse plateau afdaalden. Het intrigerende verhaal van deze handelsroute en de heftige en bloedige geschiedenis van Centraal Azië maken we ons steeds een beetje meer eigen.